

Kursplan för

Vårdande vid psykisk ohälsa och sjukdom, 12 hp

Nursing Care in Mental Health and Psychiatry, 12 credits

Denna kursplan gäller från och med vårterminen 2024.

Observera att kursplanen finns i följande versioner:

VT19 , VT20 , VT21 , HT21 , HT22 , VT24

Kurskod	1SJ023
Kursens benämning	Vårdande vid psykisk ohälsa och sjukdom
Hp	12 hp
Utbildningsform	Högskoleutbildning, 2007 års studieordning
Huvudområde	Omvårdnad
Nivå	G2 - Grundnivå 2
Betygsskala	Godkänd, underkänd
Kursansvarig institution	Institutionen för neurobiologi, vårdvetenskap och samhälle
Beslutande organ	Utbildningsnämnden NVS
Datum för fastställande	2018-10-17
Reviderad av	Utbildningsnämnden NVS
Senast reviderad	2023-10-10
Kursplanen gäller från	Vårterminen 2024

Särskild behörighet

Tillträde till termin 4:

Samtliga kurser från termin 1 och 2

Termin 3: Godkänd bedömning från verksamhetsförlagd utbildning 9 hp (1SJ022)

Student som underkänts på verksamhetsförlagd utbildning (VFU) till följd av att studenten visat så allvarliga brister i kunskaper, färdigheter eller förhållningssätt att patientsäkerheten eller patienternas förtroende för hälso- och sjukvården riskerats, är behörig till nytt VFU-tillfälle först när den individuella handlingsplanen har fullföljts.

Mål

Kursens mål är att studenten utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet ska förvärva grundläggande kunskap om psykisk hälsa, vanligt förekommande former av psykisk ohälsa och psykiatriska tillstånd. Vidare ska studenten utifrån ett personcentrerat perspektiv tillämpa färdigheter i omvårdnad i samband med vanligt förekommande former av psykisk ohälsa samt tillämpa ett reflekterande och analyserande förhållningssätt.

Moment 1: Omvårdnad vid psykisk ohälsa och sjukdom 4 hp

Kunskap och förståelse

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- förstå och förklara biologiska, psykologiska och sociala faktorer som kan bidra till psykisk ohälsa
- beskriva och värdera teorier/begrepp med relevans för omvårdnad vid psykisk ohälsa
- beskriva vanligt förekommande former av psykisk ohälsa, symtom och tecken på psykiatriska sjukdomstillstånd och dess förlopp och behandling, inklusive psykofarmakologi
- beskriva och reflektera kring bemötande och hantering av hot och våld i relation till psykisk ohälsa

Färdighet och förmåga

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- identifiera behov av omvårdnad hos personer med psykisk ohälsa och sjukdom
- beskriva och reflektera kring förebyggande och hälsofrämjande omvårdnadsåtgärder vid psykisk ohälsa och sjukdom
- kommunicera i tal och skrift på ett patientsäkert sätt samt använda för hälso- och sjukvården vedertagna begrepp och uttryck

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- kritiskt granska forskning med relevans för omvårdnad vid psykisk ohälsa
- reflektera över och argumentera för alla människors rätt till hälsa och vård på lika villkor
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och utveckla sin kompetens

Moment 2: Verksamhetsintegrerat lärande: kliniska färdigheter 0,5 hp

Färdighet och förmåga

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- utföra intramuskulära injektioner med ett patientsäkert och etiskt förhållningssätt beaktande patientens autonomi och delaktighet

Moment 3: Verksamhetsförlagd utbildning 7,5 hp

Kunskap och förståelse

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- visa kunskap om evidensbaserade arbetssätt inom vård vid psykisk ohälsa
- visa kunskap om omvårdnadsprocessen i relation till psykisk ohälsa och där patient/brukar- och närståendeperspektiv beaktas särskilt

Färdighet och förmåga

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- vårda, bemöta och kommunicera med patienter utifrån principen om hälsa och vård på lika villkor
- bedöma, planera, genomföra, dokumentera och utvärdera individuell omvårdnad vid psykisk ohälsa och sjukdom utifrån personens behov, resurser och hälsohinder
- kommunicera med och samverka inom den egna och med andra professioner i planering och utförande av vård och omvårdnad vid psykisk ohälsa
- visa förmåga att tillämpa och reflektera kring gällande lagar, författningar och säkerhetsföreskrifter inom vård vid psykisk ohälsa
- ha kunskap om vanligt förekommande läkemedelsgrupper vid farmakologisk behandling av psykisk ohälsa och sjukdom, samt administrera läkemedel med fokus på säkerhet, aseptik, hållbarhet och gällande författningar

- tillämpa sitt kunnande för att hantera olika situationer, företeelser och frågeställningar inom vård vid psykisk ohälsa utifrån individers och grupperns behov

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- tillämpa ett etiskt förhållningssätt i vårdandet av personer med psykisk ohälsa
- reflektera över patientens delaktighet och behov av ett respektfullt, värdigt och integritetsskyddande bemötande i vårdande av personer med psykisk ohälsa
- reflektera kring sin professionella utveckling, inklusive att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och utveckla sin kompetens i vårdande av personer med psykisk ohälsa

Innehåll

Kursen består av tre moment:

Omvårdnad vid psykisk ohälsa och sjukdom, 4.0 hp

Betygsskala: GU

I kursen behandlas psykiatrisk omvårdnad i relation till psykisk ohälsa och sjukdom där etiskt förhållningssätt och helhetssyn i bemötandet är centralt. I kursen behandlas:

- begrepp inom omvårdnad vid psykisk ohälsa, t.ex. hälsa och lidande
- omvårdnadsprocessen i relation till vårdande vid psykisk ohälsa
- verbal och icke-verbal kommunikation
- psykisk ohälsa och vanligt förekommande psykiatriska sjukdomstillstånd
- symtom, behandling och återhämtning vid psykisk ohälsa och vanligt förekommande psykiatriska sjukdomstillstånd
- aktuell forskning inom psykiatrisk omvårdnad
- etik i samband med vårdande vid psykisk ohälsa inklusive problemlösning och reflektion
- suicidalitet och självskadande beteenden
- hot och våld
- kris och krishantering
- beteendevetenskapliga teoriers användning inom vård vid psykisk ohälsa
- dokumentation och bedömningsinstrument relevanta för omvårdnad vid psykisk ohälsa
- lagar, författningar och säkerhetsföreskrifter inom psykiatrisk vård
- den psykiatriska vårdens organisation

Verksamhetsintegrerat lärande: kliniska färdigheter, 0.5 hp

Betygsskala: GU

I momentet tränas och examineras intramuskulära injektioner.

Verksamhetsförlagd utbildning, 7.5 hp

Betygsskala: GU

Momentet verksamhetsförlagd utbildning innehåller:

- planering, genomförande och utvärdering av omvårdnad relaterad till personer med psykisk ohälsa och sjukdom.
- förhållningssätt till patient och närstående, samt relationens betydelse i den psykiatriska vården
- i dialog med patient och närstående stärka delaktighet och inflytande i vården
- analys, värdering, reflektion och problemlösning i relation till etiska värdekonflikter
- vetenskapligt förhållningssätt i klinisk verksamhet

- teamarbete, samverkan och kontinuitet i den psykiatriska vårdkedjan
- medicinsktekniska moment
- beredning och administrering av läkemedel
- ansvarstagande för egna handlingar
- informera om vanligt förekommande behandlingar och egenvård vid psykisk ohälsa
- interprofessionell samverkan

Arbetsformer

Undervisningen utgår från ett problemorienterat och kollaborativt synsätt på lärande där arbetsformerna ger förutsättning för att studenten aktivt tar ansvar för sitt lärande. De arbetsformer som används är föreläsningar, klinisk färdighetsträning vid KTC, seminarier, grupparbeten, litteraturstudier, och verksamhetsförlagd utbildning (VFU). Deltagande i färdighetsträning, seminarier, grupparbeten och VFU är obligatoriskt.

Kursansvarig bedömer om och i så fall hur frånvaro från obligatoriska utbildningsinslag kan tas igen. Innan studenten deltagit i de obligatoriska utbildningsinslagen eller tagit igen frånvaro i enlighet med kursansvarigs anvisningar kan inte studieresultaten slutrapporteras. Frånvaro från ett obligatoriskt utbildningsinslag kan innebära att den studerande inte kan ta igen tillfället förrän nästa gång kursen ges.

Kursens olika moment integreras under arbetsformer som syftar till att understödja studentens lärande och till att träna ett vetenskapligt förhållningssätt vilket innebär aktivt kunskapssökande, problemlösning och kritisk reflektion.

Kursen innehåller verksamhetsförlagd utbildning inom vårdverksamhet med inriktning mot vård vid psykisk ohälsa (psykiatrisk vård, beoendevård, rättspsykiatri samt kommunal socialpsykiatri). Studenten får under handledning träna att identifiera, bedöma, genomföra och utvärdera patientens behov av omvårdnad. Som metod används omvårdnadsprocessen där omvårdnadshandlingar och aktiviteter inom vård vid psykisk ohälsa konkretiseras.

Den verksamhetsförlagda utbildningen omfattar 40 timmar/vecka varav 32 timmar/vecka är förlagd i verksamheten. Dag-, kvälls-, natt- och helgpäss förekommer samt även röda dagar i förekommande fall. Studenter har ej rätt att komprimera den verksamhetsförlagda utbildningen.

Distansutbildningen är webbaserad och bygger på självständigt och kollaborativt lärande. Olika arbetsformer såsom individuella studieuppgifter, arbete i grupp, virtuella diskussioner och seminarier samt föreläsningar förekommer. Lärarstöd ges via webbaserad lärplattform.

Examination

Moment 1 Omvårdnad vid psykisk ohälsa och sjukdom, 4,0 hp examineras individuellt genom en skriftlig hemtentamen.

I Moment 2 Verksamhetsintegrerat lärande: kliniska färdigheter 0,5 hp examineras det sjukvårdstekniska momentet intramuskulär injektion individuellt.

Moment 3 Verksamhetsförlagd utbildning, 7.5 hp examineras löpande, individuellt, formativt och summativt genom en Halvtids- och slutbedömning. Den kliniska handledaren och/eller adjungerad klinisk adjunkt ger underlag för bedömning av lärandemål med hjälp av ett fastställt bedömningsformulär för verksamhetsförlagd utbildning. Vid risk för underkännande ska, senast vid halvtidsbedömningen, ansvarig universitetslärare tillsammans med yrkeshandledare och student upprätta en skriftlig planering för den fortsatta verksamhetsförlagda utbildningen.

För godkänd kurs krävs att lärandemålen är uppfyllda, vilket innebär godkänt resultat i Moment 1, 2 och 3 samt aktivt deltagande i obligatoriska delar. Betyg sätts av examinator.

1. Examination:

Moment 1 och 2.

Student som ej är godkänd efter ordinarie examinationstillfälle har rätt att delta vid ytterligare fem

examinationstillfällena. Detta gäller inte då kursen har upphört eller genomgått större förändringar.

Om studenten genomfört sex underkända tentamina/prov ges inte något ytterligare examinationstillfälle. Som examinationstillfälle räknas de gånger studenten deltagit i ett och samma prov. Inlämning av blank skrivning räknas som examinationstillfälle. Examinationstillfälle till vilket studenten anmält sig men inte deltagit räknas inte som examinationstillfälle.

Digital examination som öppnats räknas som utnyttjat examinationstillfälle även om examinationen inte lämnats in. För sent inlämnade examinationsuppgifter beaktas ej. Studenter som inte lämnat in i tid hänvisas till omtentamenstillfället. Examinator bedömer om en student har särskilda skäl för förseningen. Examinator ges möjlighet att fatta beslut om komplettering av examinationsunderlag för att uppnå godkänt resultat.

Student som saknar godkänt resultat efter tre genomförda examinationstillfällen kan erbjudas att gå om moment eller kurs ytterligare en gång. Detta gäller i mån av plats.

2. Verksamhetsförlagd utbildning:

Examinator kan med omedelbar verkan avbryta en students verksamhetsförlagda utbildning (VFU) eller motsvarande om studenten visar sådana allvarliga brister i kunskaper, färdigheter eller förhållningssätt att patientsäkerheten eller patienternas förtroende för sjukvården riskeras. När VFU avbryts på detta sätt innebär det att studenten underkänns på aktuellt moment och att ett VFU-tillfälle är förbrukat. I sådana fall ska en individuell handlingsplan upprättas, där det framgår vilka aktiviteter och kunskapskontroller som krävs innan studenten ges möjlighet till nytt VFU-tillfälle på denna kurs.

3. VFU i särskild behörighet:

Examinator kan med omedelbar verkan avbryta en students verksamhetsförlagda utbildning (VFU) eller motsvarande om studenten visar sådana allvarliga brister i kunskaper, färdigheter eller förhållningssätt att patientsäkerheten eller patienternas förtroende för sjukvården riskeras. När VFU avbryts på detta sätt innebär det att studenten underkänns på aktuellt moment och att ett VFU-tillfälle är förbrukat. I sådana fall ska en individuell handlingsplan upprättas, där det framgår vilka aktiviteter och kunskapskontroller som krävs innan studenten ges möjlighet till nytt VFU-tillfälle. Innan handlingsplanen är uppfylld ska studenten inte placeras på ny VFU inom någon utbildning vid KI. Antalet kunskapskontroller i handlingsplanen begränsas till två gånger. Underkänd VFU får endast genomföras ytterligare en gång. Har studenten underkänts på sista möjliga examinationstillfället ska ingen handlingsplan upprättas. En student som påbörjar och inte fullföljer VFU, utan särskilda skäl, ska tilldelas betyget underkänt. Studenten har då förbrukat ett VFU-tillfälle.

Om det föreligger särskilda skäl, eller behov av anpassning för student med funktionsnedsättning, får examinator fatta beslut om att frånga kursplanens föreskrifter om examinationsform, antal examinationstillfällen, möjlighet till komplettering eller undantag från obligatoriska utbildningsmoment, m.m. Innehåll och lärandemål samt nivån på förväntade färdigheter, kunskaper och förmågor får inte ändras, tas bort eller sänkas.

Övergångsbestämmelser

För en kurs som upphört eller genomgått större förändring eller där kurslitteraturen förändrats väsentligt ska det ges ytterligare tillfälle för examination (exklusive ordinarie examination) på det tidigare innehållet respektive den tidigare litteraturen under en tid av ett år från den tidpunkt förändringen skedde.

Övriga föreskrifter

Kursutvärdering sker enligt de riktlinjer som är fastställda av Kommittén för utbildning på grund och avancerad nivå.

Kursen får inte tillgodoräknas i examen samtidigt med genomgången och godkänd kurs, vars innehåll helt eller delvis överensstämmer med innehållet i kursen.

Litteratur och övriga läromedel

Rekommenderad litteratur

Rekommenderad litteratur

Omvårdnad vid psykisk ohälsa : på grundnivå

Skärsäter, Ingela; Wiklund Gustin, Lena

Tredje upplagan : Lund : Studentlitteratur, [2019] - 654 sidor

ISBN:9789144123691 LIBRIS-ID:mx12nx3kkc64stjk

[Sök i biblioteket](#)

Allgulander, Christer

Klinisk psykiatri

Fjärde upplagan : Lund : Studentlitteratur, [2019] - 432 sidor

ISBN:9789144123707 LIBRIS-ID:t4513twlrl3n8lvw

[Sök i biblioteket](#)

Omvårdnadens grunder : Ansvar och utveckling

Ehrenberg, Anna; Wallin, Lars; Edberg, Anna-Karin

Tredje upplagan : Lund : Studentlitteratur, [2019] - 483 sidor

ISBN:9789144123172 LIBRIS-ID:dpsx0xwsbp338v4z

[Sök i biblioteket](#)

Omvårdnadens grunder : Hälsa och ohälsa

Edberg, Anna-Karin; Wijk, Helle

tredje upplagan : Lund : Studentlitteratur, 2019 - 756 sidor

ISBN:9789144123165 LIBRIS-ID:5gkprpnf39z8ztrjx

[Sök i biblioteket](#)

Omvårdnadens grunder : perspektiv och förhållningssätt

Friberg, Febe; Öhlén, Joakim

Tredje upplagan : Lund : Studentlitteratur, [2019] - 711 sidor

ISBN:9789144123189 LIBRIS-ID:3dhmpmln1m0w1rb0

[Sök i biblioteket](#)

Författningshandbok : för personal inom hälso- och sjukvården 2022

Femtiofjärde upplagan : Stockholm : Liber, [2022] - xxi, 1017 sidor

ISBN:9789147143832 LIBRIS-ID:zcprplg6wstpv04j

[Sök i biblioteket](#)

Sandman, Lars; Kjellström, Sofia

Etikboken : etik för vårdande yrken

Andra upplagan : Lund : Studentlitteratur, [2018] - 485 sidor

ISBN:9789144120539 LIBRIS-ID:9j6pz75q7d56bxcw

[Sök i biblioteket](#)

Jämlik vård : normmedvetna perspektiv

Dahlborg, Elisabeth; Tengelin, Ellinor

Andra upplagan : Lund : Studentlitteratur, [2022] - 316 sidor

ISBN:9789144151069 LIBRIS-ID:5lq537gp33fdwfq5

[Sök i biblioteket](#)

Vårdvetenskapliga begrepp i teori och praktik

Wiklund Gustin, Lena; Asp, Margareta

Tredje upplagan : Lund : Studentlitteratur, [2022] - 447 sidor

ISBN:9789144139555 LIBRIS-ID:11w0z437j5txh8tr

[Sök i biblioteket](#)

Vetenskapliga artiklar tillkommer